

Länstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (6)

Datum
2023-11-06

Diarienummer
13313-2023

Kiruna kommun
plan@kiruna.se

Samråd om detaljplan för Gruvstadspark 4, del av Nedre Norrmalm, Kiruna kommun

Beskrivning av ärendet

Detaljplanen har överlämnats till Länstyrelsen för samråd i enlighet med 5 kap. 11 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Under samrådet ska Länstyrelsen enligt 5 kap. 14 § PBL särskilt

1. ta till vara och samordna statens intressen
2. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses, att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken inte upphävs i strid med gällande bestämmelser
3. verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt
4. verka för att en bebyggelse inte blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Under samrådet ska Länstyrelsen också särskilt ge råd om tillämpningen av 2 kap. Länstyrelsen ska dessutom ge råd i övrigt om tillämpningen av bestämmelserna i denna lag, om det behövs från allmän synpunkt.

Syftet med detaljplanen

Syftet med detaljplan är att möjliggöra för en successiv förändring av markanvändningen från stadsbebyggelse till industrimark/gruvstadspark. För att bibehålla en god boendemiljö samt att markens användning ska kunna förändras under tid arbetar Kiruna kommun och LKAB tillsammans med en gruvstadspark. Denna fungerar som en buffertzona och anläggs i gränsområdet mellan staden och gruvan.

Aktualitet och överensstämmelse med översiktsplanen

Länsstyrelsen bedömer att kommunens översiktsplan är aktuell enligt PBL 5 kap. 7 §.

Länsstyrelsens synpunkter på planförfarande

Länsstyrelsen bedömer att detaljplaneförslaget överensstämmer med översiktsplanen enligt PBL 4 kap. 33 § p.5. och Länsstyrelsens granskningsyttrande.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen anser att planförslaget behöver förtydligas gällande påverkan på Miljökvalitetsnormer för vatten för att inte riskera att ett antagande av planen behöver prövas av Länsstyrelsen.

Miljökvalitetsnormer, MKN, för vatten

För närvarande är Luossajoki (WA70878784) recipient för dagvatten. I och med planförslaget blir Luossajärvi (WA76574251) recipient för dagvatten i stället. Enligt planbeskrivningen bedöms dock förutsättningarna för att uppnå miljökvalitetsnormerna med avseende på biologiska kvalitetsfaktorer, förorenande ämnen samt näringsämnen i Luossajärvi öka, i och med att mängden ämnen som leds till Luossajärvi minskar. Det framgår dock inte tydligt av planförslaget hur denna minskning går till. Det behöver förtydligas vad planens genomförande innebär för halterna av näringsämnen och förorenande ämnen som når Luossajärvi, när Luossajärvi blir recipient för planområdets dagvatten i stället för Luossajoki, inklusive hur påtryckande dagvatten till planområdet som kommer ledas med svackdiken till Luossajärvi kommer påverka halterna och möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna i Luossajärvi. Det framgår inte av planförslaget var det påtryckande dagvattnet leds i nuläget. Luossajärvi har måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. För att planförslaget ska följa gällande miljökvalitetsnormer får planens genomförande i det här fallet alltså inte medföra någon ytterligare försämring.

Riksintresseområdet för kulturmiljövården

De synpunkter som framfördes vid avgränsningssamrådet har inarbetats i konsekvensbeskrivningen.

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att detaljplanen för Gruvstadspark 4, del av Nedre Norrmalm, får stor negativ konsekvens både för den nu aktuella delen av riksintresset, och för riksintresset som helhet, eftersom ett värdebärande område går förlorat.

Den kompensationsåtgärd som återstår framgår av planbeskrivningen, (s. 15). IOGT-huset har rivningsförbud i gällande detaljplan och valdes ut för flyttning som representant för föreningslivet. I ett senare skede utvaldes i stället Frälsningsarmén ut. IOGT-huset ligger som en reserv på listan över byggnader som ska flyttas. Flytten av Frälsningsarmén är planerad till 2024. Om den inte blir av, träder IOGT-huset in i dess ställe. Den får därför inte rivas innan Frälsningsarméns hus står på sin nya plats.

I och med denna plan återstår inga bevarandekrav på fysiska byggnader. Detta utesluter dock inte att fler byggnader flyttas på privata initiativ.

I MKB:n (s. 33) finns flera bra förslag på dokumentationsåtgärder och åskådliggörande av de återstående delarna av miljön efter det att byggnaderna rivits. Syftet med dessa vore att ge utrymme för människornas intresse av att besöka platsen, vilket kommer att vara möjligt fram till dess att området stängslas in. Ett genomarbetat förslag på hur miljön skulle kunna gestaltas för detta ändamål vore värdefullt.

Länsstyrelsens synpunkter - råd enligt 2-4 kap. PBL

Planområdets avgränsning

Länsstyrelsen anser att det ur allmänhetens utgångspunkt är viktigt att planområdets avgränsning motiveras tydligare. I det aktuella bebyggelseavvecklingssammanhanget behöver inte en väg eller fastighetsgräns nödvändigtvis utgöra en naturlig avgränsning. När bostadsbebyggelse försvinner från ett område blir det ofta sociala och ekonomiska konsekvenser även för de bostäder som blir kvar, alltså utanför planområdet i det här fallet.

Enligt 4 kap 32 § PBL får en detaljplan inte omfatta ett större område än vad som behövs med hänsyn till planens syfte och genomförandetid. Detta gäller även på motsatt sätt, alltså att en detaljplan behöver omfatta ett tillräckligt stort område med hänsyn till planens syfte. Här behöver avvägningen mot det allmänna intresset alltså tydligare framgå när det gäller hur planområdets avgränsning på bästa sätt tar hänsyn till de som i och med avgränsningen blir indirekt berörda.

Naturmiljövärden

Kommunen har kompletterat med det underlag som Länsstyrelsen efterfrågat i tidigare samråd av avgränsning av MKB. Man har låtit genomföra en naturvärdesinventering och tagit fram en artskyddsutredning för fridlysta arter. Länsstyrelsens bedömning är att underlaget är tillräckligt för att kunna bedöma detaljplanens konsekvenser för naturmiljön och fridlysta/särskilt skyddsvärda arter. Länsstyrelsen delar slutsatserna i den artskyddsutredning som bifogats samrådsförslaget. Länsstyrelsen instämmer också i kommunens åtgärdsförslag för att stärka områdets ekosystemtjänster, se planbeskrivningen kap 7.2 avsnitt Naturmiljön. Skyddsåtgärderna framställs dock som förslag på åtgärder, vilket lämnar det oklart huruvida kommunen åtar sig att vidta åtgärderna, här behöver genomförandet förtydligas i genomförandebeskrivningen. För att säkerställa att skyddade arter inte påverkas negativt vid genomförandet av planen anser

Länsstyrelsen föreslår i övrigt att planbeskrivningen och åtgärdsförslagen bör kompletteras och tydliggöras på ett par punkter:

- Om övervintrings- eller koloniplats för nordfladdermus påträffas i någon byggnad i samband med rivningsarbetet ska allt arbete stoppas tills det är klargjort om dispens enligt 14 § artskyddsförordningen krävs eller om åtgärder kan vidtas så att dispenskravet inte utlöses. Nordfladdermus är en s.k N-art som är skyddad enligt 4 § AF. Det innebär att bedömningen om dispenskravet utlöses eller inte görs utifrån påverkan på individnivå.
- Länsstyrelsen instämmer i kommunens förslag att en skötselplan upprättas, bland annat med hänsyn till den fridlysta arten blekgentiana. För att säkerställa att artskyddsförordningen kan följas bör ett tillägg om att arten

även behöver skyddas under rivnings- och markarbeten göras, vilket föreslås i artskyddsutredningen men saknas i planbeskrivningen. Om planerade åtgärder påverkar bevarandestatusen för blekgentiana på lokal nivå så krävs dispens enligt 15 § artskyddsförordningen.

Klimatanpassning

I planbeskrivningen har kommunen tagit fasta på de förslag till dagvattenhantering och snöhantering som gjorts i dagvattenutredningen. Länsstyrelsens bedömning är att kommunen, utifrån planområdets särskilda förutsättningar, därmed hanterat klimatanpassning av området på ett sådant sätt som det avses i Plan- och bygglagen.

Förorenade områden

Av genomförandebeskrivningen (kapitel 4 i planbeskrivningen) framgår inte något om hanteringen av de i planförslaget förorenade områdena ska hanteras genomförandemässigt. Det är viktigt att ansvaret för att följa upp förorenade områden tydliggörs för att säkerställa att potentiella föroreningar undersöks och vid behov efterbehandlas innan rivning och avveckling. Länsstyrelsen anser att de i MKB upptagna försiktighetsåtgärder och åtgärdsförslag med avseende på potentiellt eller konstaterat förorenade områden behöver omsättas vid den planerade förändringen av markanvändningen.

Länsstyrelsens synpunkter enligt annan lagstiftning

På sidan 16 framgår *För planens genomförande krävs prövning enligt miljöbalken för miljövilkorets uppfyllande*. Det framgår dock inte vad som menas med det och vad det innebär, både prövningsmässigt och innebörden av detta för allmänheten och berörda. Länsstyrelsen kan inte heller direkt förstå vad som åsyftas.

På sidan 13 är följande process inte korrekt beskriven: *Gällande miljövillkor innebär att markrörelserna inte får överstiga vissa gränsvärden fastställda av miljödomstolen. Då så sker måste LKAB måste ha en markanvisning från Bergsstaten som tillåter sådan markpåverkan*. Bergsstaten kan inte göra tillåtighetsmässiga bedömningar inom ramen för miljöbalken. Länsstyrelsen anser att beskrivningen av processen behöver förtydligas här.

Synpunkterna ovan gäller även planbeskrivningen för Gruvstadspark 5, där Länsstyrelsen 2023-10-31 yttrat sig i samrådsskedet.

De som medverkat i yttrandet

Yttrandet har beslutats av avdelningschef Susanne Friberg med Jens Haapalahti som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.